

Plenum

Torsdag 16.11.2023 kl. 16.00—20.49

5. Riksdagens bankfullmäktiges berättelse 2022

Berättelse B 18/2023 rd

Utskottets betänkande EkUB 3/2023 rd

Enda behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 5 på dagordningen presenteras för enda behandlingen. Till grund för behandlingen ligger ekonomiutskottets betänkande EkUB 3/2023 rd. Nu ska riksdagen besluta om ett ställningstagande med anledning av berättelsen. — Detta ärende presenteras av ledamot Puisto.

Debatt

18.24 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön eduskunnan pankkivaltuuston kertomuksesta vuodelta 2022. Kertomus käsittelee laajasti Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan toimintaa kertomusvuonna. Euroalueen talouskasvu oli odotettua heikompaa, ja taloudelliseen toimintaympäristöön liittyi huomattavasti epävarmuuksia sekä yleisen geopolitiittisen tilanteen että Venäjän hyökkäyssodan myötä turvallisuusympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Globaalisti kiihtyneen inflaation seurauksena Euroopan keskuspankin neuvosto nosti heinäkuun 2022 ja syyskuun 2023 välisenä aikana ohjauskorkoa poikkeuksellisen paljon ja nopeassa tahdissa, mikä päätti pitkän negatiivisten korkojen kauden. Talletuskorko on tällä hetkellä 4 prosenttia, ohjauskorko 4,5 prosenttia ja maksuvalmiusluoton korko 4,75 prosenttia. Lokakuussa 2023 EKP lopetti koronnostot ja päätti pitää ohjauskorot toistaiseksi ennallaan. Valiokunta pitää näitä linjauksia perusteltuina inflaatiokehityksen hillitsemiseksi.

Koska ohjauskorkojen nostamisen vaikutukset inflaatiotasoon näkyvät viiveellä, Euroopan keskuspankki on todennut, että korkotaso on pidettävä ylhäällä riittävän pitkään. Valiokunta huomauttaa, että pitkään jatkuva korkea korkotaso vaikuttaa väistämättä jäsenmaiden keskuspankkien rahoitusvakauteen sekä tarvittaviin finanssipoliittisiin linjauksiin ja toimenpiteisiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota kertomuksen toteamukseen siitä, että euroalueen rahapolitiikan haasteena on maiden talouskehityksen erilaisuus. Tilanne voi merkitä euroalueen rahoitusmarkkinoiden eriytymistä ja estää EKP:n rahapolitiikan virityksen välittymisen markkina- ja lainakorkoihin tavoitellulla tavalla. Esimerkiksi Suomessa sekä inflaatio että talouskasvu ovat hidastuneet euroalueen keskiarvoa nopeammin.

Arvoisa puhemies! Suomen talous alkaa taantuman jälkeen hitaasti kasvaa ensi vuonna. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen Pankin syyskuun 2023 ennusteessa

Punkt i protokollet PR 57/2023 rd

Suomen talouden kasvuennuste ensi vuodelle on 0,2 prosenttia eli selvästi maltillisempi kuin valtiovarainministeriön 1,2 prosentin kasvuennuste. Ero johtunee pitkälti haastavaan geopolitiiseen tilanteeseen liittyvistä epävarmuustekijöistä ja niiden mahdollisista vaikutuksista talouden kehitykseen. Valittavat toimenpiteet ja niiden mitoitukset riippuvat olennaisesti siitä, mitä kasvuennustetta poliittisen päätöksenteon pohjana käytetään.

Suomen Pankin toimintaympäristöön ja tulokseen ovat kertomusvuonna olennaisesti vaikuttaneet inflaation kiihtyminen ja sitä seurannut korkojen nousu. Pitkään jatkuneiden alhaisten korkotasojen aikana suuri osa Suomen Pankin tuloksesta syntyi siitä, ettei se käytännössä joutunut maksamaan taseensa velkapuolella oleville erille korkoa mutta sai korkotuottoja antolainauksesta liikepankeille. Negatiivisten korkojen aikana se myös sai merkittävästi tuloja liikepankkien keskuspankille tekemistä talletuksista, joille on maksettu negatiivista korkoa.

Korkotason nousua Suomen Pankki maksaa positiivista korkoa sekä veloistaan että liikepankkien tekemille talletuksille, minkä seurauksena sen tulos on kertomusvuonna alijäämäinen ja tulee vallitsevien korko-odotusten toteutuessa olemaan sitä myös lähivuosina. Pankkivaltuuston kertomuksen mukaan Suomen Pankin aiempina vuosina tekemät varaukset kuitenkin kattavat vuoden 2022 ja sitä seuraavien vuosien tappiot. Tulevaisuudessa on välttämätöntä entistään tarkemmin huomioida myös ennakoimattomien kehityskulkujen mahdollisuus.

Suomen Pankki on viimeisen 20 vuoden aikana siirtänyt voitonjakona valtiolle keskimäärin noin 100 miljoonaa euroa vuosittain. Kertomusvuoden tulos ei tätä mahdollista, eikä voitonjako valtiolle liene mahdollista myöskään lähivuosina. Valiokunta pitää tuloksen heikkenemisen perusteluita loogisina.

Suomen Pankki on monen muun EU-jäsenmaan keskuspankin tavoin osana EKP:n rahapolitiittisia elvytystoimia ostanut matalakorkoisia tai negatiivisiin korkoihin pohjautuvia joukkovelkakirjoja. Velkakirjat pidetään pankin taseessa lähtökohtaisesti niiden erääntymiseen saakka, ja korkotason nousun aiheuttama tappio realisoituu instrumentin pitoperiodin aikana vain, jos velkakirja myydään ennen sen erääntymistä tai jos velkakirjan liikkeellelaskija ajautuu maksukyvyttömyyteen. Näin ollen velkakirjat kasvattavat Suomen Pankin tasetta, mutta niiden hintamuutokset eivät lähtökohtaisesti näy sen tuloksessa. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota pankkivaltuuston kertomuksen mainintaan siitä, että korkojen nousua näiden instrumenttien markkina-arvot ovat laskeneet huomattavasti niiden kirjanpitoarvoa pienemmiksi.

Globaalin turvallisuusympäristön muutoksen myötä korostuu EKP:n ja jäsenmaiden keskuspankkien merkitys rahoitusmarkkinoiden kriittisen infrastruktuurin ylläpitäjinä. Suomen maantieteelliseen asemaan ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvät erityispiirteet on huomioitava tarkoin rahoitusmarkkinoiden kriittistä infrastruktuuria vahvistavien toimien toimeenpanossa. Valiokunta pitää erittäin keskeisenä Suomen Pankin roolia rahoitusmarkkinoiden varautumisen ja huoltovarmuuden kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Pankkivaltuuston kertomuksen ja asiantuntijalausuntojen mukaan Suomen finanssisektori on säilynyt vakavaraisena toimintaympäristön heikkenemisestä huolimatta. Valiokunta pitää olennaisen tärkeänä ennakointia ja varautumista, jotta vakavaraisuus voidaan turvata vaikeissakin tilanteissa. Toimenpiteet eivät kuitenkaan saa tarpeettomasti rajoittaa pankkien toimintaa ja luotonantomahdollisuuksia.

Kertomuksessa kehoitetaan Finanssivalvontaa kiinnittämään erityistä huomiota muun muassa korkotason nousun vaikutuksiin kotitalouksien velkaantumiseen erityisesti taloyh-

Punkt i protokollet PR 57/2023 rd

tiölainojen osalta, pikaluottojen valvontaan, rahanpesun estämisen ja pakotteiden valvontaan sekä peruspankkipalvelujen turvaamiseen kohtuullisin kustannuksin myös niille asiakkaille, jotka eivät käytä digitaalisia palveluja. Valiokunta yhtyy näihin huomioihin.

Finanssivalvonnalla on lakiin perustuva laaja toimivalta antaa valvottavilleen määräyksiä sekä antamiinsa määräyksiin tai lainmukaisiin vaatimuksiin liittyviä ohjeita ja suosituksia. Niiden tulee olla mahdollisimman selkeitä, ymmärrettäviä, läpinäkyviä ja myös selkeästi perusteltuja suhteessa säännöspohjaan. Finanssivalvonta on Suomen Pankin tavoin osallistunut aktiivisesti ajankohtaiseen turvallisuustilanteeseen liittyvään viranomaisyhteistyöhön, esimerkiksi päivittäismaksamisen varajärjestelyjen kehittämiseen. Valiokunta pitää tätä roolia erittäin merkittävänä.

Arvoisa puhemies! Finanssipolitiikan ja rahapolitiikan on täydennettävä toisiaan kriisiaikoina, mikä edellyttää huolellista varautumista ja talouden kehityksen jatkuvaa seurantaa. EKP:n ja Suomen Pankin ennusteissa tulee ottaa laajasti huomioon erilaisia riskejä ja skenaarioita, jotta EKP:n rahapolitiikalla ja sitä täydentävällä finanssipolitiikalla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntää erilaisiin hankkeisiin ja tilanteisiin liittyvät mahdollisuudet ja samalla minimoida niiden mahdolliset haitat. On huomioitava myös eri politiikkasektoreilla toteutettujen toimenpiteiden kokonaisuus. Talouskasvun ja inflaation taittumisen näkökulmasta on olennaista, miten muilla politiikan alueilla reagoidaan ja millaisia talouden kasvua edistäviä toimenpiteitä niillä toteutetaan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

18.33 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Paljon kiitoksia talousvaliokunnan puheenjohtaja Puistolle erittäin selkeästä ja selväpiirteisestä kertomuksesta.

Me käsittelemme nyt eduskunnan pankkivaltuuston kertomusta, ja täällä on ihan mielenkiintoisia asioita tästä Suomen Pankista. Täällä kertomuksessa kerrotaan, että Suomen Pankin toiminta-ajatus on kiteytetty muotoon ”Suomen Pankki on kestävä talouden ja vakauden rakentaja”. Ja sitähan se on. Toiminta-ajatus nojaa lainsäädäntöön, ja sitä toteutetaan sekä kansallisen keskuspankin että eurojärjestelmän jäsenen roolissa.

Toimintoja täydentää yhteenveto Suomen Pankin ydintehtävistä, joita ovat tosiaan hintavakauden ylläpito, rahoitusjärjestelmän vakauden edistäminen, maksujärjestelmän tehokkuudesta ja turvallisuudesta huolehtiminen sekä kestävä kasvun ja korkean työllisyyden tukeminen Suomessa ja Euroopan unionissa. Nämä ovat todella tärkeitä asioita, vaikuttavia ja arvostettuja asioita, ja sen takia kyllä suosittelisin kaikkia uusiakin kansanedustajia tutustumaan tähän kertomukseen. Suomen Pankin kertomus on hyvin mielenkiintoinen, siinä on paljon tekstiä. Se kannattaa kyllä ihan ehdottomasti lukea läpi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

18.34 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia talousvaliokunnan puheenjohtajalle eduskunnan pankkivaltuuston kertomuksen esittelystä ja talousvaliokunnan siihen antamasta lausunnosta.

Siinä nousee selkeästi esiin geopolitiittinen epävarmuus ja sen tuomat haasteet sekä Venäjän hyökkäyssodasta oikeastaan vauhtiin päässyt energian hinnannousu, korkea inflaatio ja korkea korkotaso, jotka kaikki heikentävät talouden näkymiä.

Punkt i protokollet PR 57/2023 rd

Kuten valiokunnan puheenjohtaja sanoi, maiden talouksien eritasoinen kehitys on myös erittäin haastavaa Euroopassa. Suomessa kasvu on hyvin haastavaa ennustaa, kuten valiokunnan puheenjohtaja nosti esiin, ja kyllä tässä tulee sellainen olo itselle, että pessimisti ei pety, eli kyllä kannattaa hyvin suurella valikoivuudella katsoa niitä kasvilukuja tulevaisuuteen.

Oikeastaan nostaisin kaksi itselleni tärkeää asiaa tähän keskusteluun.

Ensinnäkin näen ja koen valtavaa huolta Euroopan unionin tulevaisuudesta talouden puolella siinä, että valtiontukisäännöt ovat löystyneet sitten koronan seurauksena, ja tämä kehitys on oikeastaan vain kiihtynyt. Samaan aikaan Kiina on tehnyt valtiojohtoista politiikkaa ja investointeja jo pitkään, mutta myös Yhdysvallat aktivoituu mielestäni Euroopan toimien seurauksena omalla Inflation Reduction Actillaan nostamaan sitä valtion roolia investointien houkuttelussa. Tämä tulee olemaan Euroopan unionissa valtava kysymys, kun puhutaan unionin koheesiosta ja siitä, miten erikokoiset maat pystyvät tässä muuttuvassa talousympäristössä toimimaan. Varsin huolissani olen pienen, vientivetoisen Suomen tulevaisuuden mahdollisuuksista, miten tässä kisassa pärjätään, koska meillä ei Saksan ja Ranskan kaltaisia valtiontukia ole mahdollisuus antaa, ja toisaalta, mikä se ratkaisu sitten on, jos tällä mallilla ei edetä.

Toinen tai oikeastaan viimeinen pointti, mikä nousi pankkivaltuuston julkisessa kuulemisessa, oli Suomen jakautuminen menestyvään länteen ja näivettyvään itään. Viimeistään tämän päivän uutiset jälleen kerran herättävät siihen ymmärrykseen, että me olemme kyllä tilanteessa, jossa itäisen Suomen, kaakkoisen Suomen elinvoimaisuus on aivan keskiössä, kun puhutaan koko Suomen turvallisuudesta, ja mielestäni tämän asian pitää näkyä kaikessa politiikkatoimessa, mitä me harrastetaan. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände utskottets förslag till ställningstagande med anledning av berättelse B 18/2023 rd. Ärendet slutbehandlat.